

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Klasa 87

Izdan 1. Marta 1927.

PATENTNI SPIS BR. 4150

Minimax Export Kompanji, Amsterdam.

Metak za razvijanje gasova naročito za sprave za gašenje vatre.

Prijava od 30. januara 1924.

Važi od 1. decembra 1925.

Predmet pronalaska je metak za razvijanje gasova koji radi nezavisno od tečnosti za gašenje ili kakve druge tečnosti, koji naročito služi za sprave za gašenje vatre. U tome su metku materije, koje služe za razvijanje gasova, od kojih je jedna, što je korisno na pr. zbog uštede u prostoru, suva, nalazi u koncentrisanom saslavu. Metak je tako uređen, da se sud za kiselinu ili tome slično sa potpunom sigurnošću otvara i čuva od zapušavanja te kiseline u samom sebi. Osim toga isključeno je izlučivanje produkata reakcije ili slobodne kiseline ili tome slično kao i opasnosti od eksplozije metka. Pa pošto materije, koje proizvode gas, ne dejstvuju kao kod poznatih metka celokupnom svojom količinom, već postepeno, i to razvijanje gasa biva shodno potrebi postepeno. Stoga se metak koji inače ima veliki prostor za vazduh može upotrebiti kod sprava za gašenje, koje iz ma kog razloga nemaju vazdušni prostor, dakle koje bi upotrebom poznatih metaka bile izložene opasnosti eksplozije.

Otvaranje suda za kiselinu vrši se, ukoliko ovaj ima cilindričan oblik, pomoću jednog razorača, koji se bazira na dejstvu klina i koji se stavlja u rad pomoću klina za udar ili tome slično, i to celishodno umetanjem jednog tela između suda za kiselinu i udarnog klina. Ovo se telo ne kvari (lomi), ima promenljiv oblik ne traži zaptivač za klin, a istovremeno služi kao zatvarač za metak. Zadržavajući ovo telo mogu se i drugojače otvarati pomoću udarnog klina.

Zapušivanje metka efikasno se sprečava

rasporedom zaštitnog omotača i jednog omota od pletene žice oko suda za kiselinu i odnosno upotrebom zrnastog alkalnog karbonata ili bikarbonata ili mešanjem alkalijsa sa šljunkom, kvarcom, šamotom ili tome slično. Izlučivanje reakcionih produkata ili slobodne kiseline sprečava sud za hvalanje kiseline odnosno prečišćavač gasa ili gasni filter. Ovaj se sastoji iz jednog sloja zrnastog alkalnog karbonata ili bikarbonata (ili kog drugog podesnog materijala) i iz tableta raspoređenih između gasnih filtera, koje su snabdevene propuslima koji služe za dobijanje regulisanog prolaza gasiva. Iste se tablete prave od podesnih hemijskih materija na pr. od alkalnog karbonata ili bikarbonata.

Opasnost od eksplozije samog metka ne postoji, jer s jedne strane, kao što je pre rečeno, materije, koje proizvode gas dejstvuju jedna za drugom, a s druge strane metak je snabdeven listom za razlaganje. Ako se metak baci, ili ma kako namerno ili nehotično izloži udaru, potresu se ništa ne dešava. On polagano razvija gas, koji list za razlaganje razlaže (cepa), ne pušta na polje nikakvu kiselinu, pošto se ova idući napolje neutrališe, i zbog toga ne može ničemu škoditi.

Nacrt prikazuje jedan oblik izvođenja predmeta pronalaska.

Sl. 1 pokazuje metak u uzdužnom preseku, sl. 2 pokazuje izradu suda za kiselinu, da bi se isti mogao otvoriti bez naročilog razbijača i sl. 3 pokazuje jedan primer, izvođenja načina za utvrđivanje metka u spravi za gašenje vatre.

Omotač metka a ima u centralnom ras-

poredu, na pr. od stakla načinjeni cilindričan sud za kiselinu *n*, koji je omotan zaštitnim omotom *e* i omotačem od žice *f* koji ovaj prvi opkoljava.

Omotač *e* je nešto kraći od omotača *f*, da bi se čim se sud *n* otvori, kiselina koja iz ovoga izlazi mogla mešati sa drugom hemikalijom *o* koja služi za razvijanje gasa. Poslednja kalija je na pr. alkalni karbonat ili bikarbonat u zrnastom (kristalnom stanju). Sa donjim krajem omotača metka hermelčki je začepravljena ivična čaura *h* koja je snabdevena prstenastom uvlakom *p* i telom *d* takvog oblika, da se ono bez kidanja može po obliku menjati. Između ovog, na pr. od olovnog lima sastojećeg se tela *d* i suda *n* leži razbivač *c* podesnog oblika, koji sa klinom (šipom) klinastog preseka ulazi u prstenastu uvlaku *p* čaure *b* i koji se dejstvom na telo *d* pomoću klina ili tome slično sabija razbijajući sud za kiselinu.

U gornjem delu, u sl. 1 metka raspoređen je jedan sud za hvatanje kiseline ili sud za pročišćavanje odnosno filter, koji se sastoji iz jednog šupljeg kotura ili izbušene šolje *g*, koja tako isto sadrži alkalni karbonat ili tome slično i sprečava izlaz slobodne kiseline. Istoj svrsi služe iznad šolje i iznad izdubljenog kotura *h* raspoređene tablete *k* između kojih su postavljeni filteri od gaze. Ove tablete imaju izreze *q* i tako su naslagane, da poslednje leže jedan prema drugoj razmaknute i time se grade odgovarajući kanali, kroz koje prolazi gas i pritom oslobađa eventualne primese od drugih hemikalija. Tablete leže u jednom limanom prstenu *m* ili tome slično, koji služi kao pregrada između kotura *h* i kotura *g*. Gornji zatvarač metka obrazuje list od olova *l*.

Razbijač *c* nije potreban, ako sud *i* na svom donjem kraju dobije ispupčenje *r*, koje kao što se iz sl. 2 vidi, leži između uvlake *p*, čaure *b* i tela *d* i koje se pri dejstvu udarnog klina razbija o poslednji.

Razvijanje gasa u donjem delu metka sprečava se ulaskom gasnih mehurića u sud *n* postavljanjem vakuma, koji sprečava isticanje kiseline.

Po otvaranju suda *n* obrazovani gas teče na više u prstenasti kanal i prolazi kroz opisani filter, skuplja se dok ne nastane dovoljan pritisak u komori *e*, cepa zatim list *l* i izlazi u sud koji stoji pod pritiskom. Kao što je u početku pomenuto, nije potrebna upotreba zaptivača za telo *d* po

što ono po svojoj deformaciji prestavlja trajnu hermetičnost za metak. Metak može imati nožicu *t* kojom se, kao što se iz slike 3 vidi, isti može utvrditi u otvoru sprave za gašenje *n*, i to umetanjem zaptivača *v*. Otvor sprave zatvara se kao obično zatvaračem *w*. Poslednji nosi udarni klin *x* koji ne mora biti zaptiven zaptivačem kao ni vođen. Prema tome je zatvarač sprave za gašenje u isto vreme načinjen sigurnim pošto ima jedno mesto za zaptivanje manje, nego kod poznatih vrsta zatvarača.

Patentni zahtevi:

1. Metak za razvijanje gasova, naročito za sprave za gašenje požara, naznačen time što se materije, koje služe za proizvodjenje gasa, od kojih je jedna suha, nalaze u koncentričnom sklopu.

2. Metak za razvijanje gasova po zahtevu 1, naznačen time, što je između prostora za hemikalije predviđen jedan izvodni kanal.

3. Metak za razvijanje gasova po zahtevu 1 i 2, naznačen time, što se izvodni kanal obrazuje od jednog omotača (*e*) koji opasuje sud za kiselinu (*i*) od omotača (*f*) od žičanog spleta, koji na izvesnom odstojanju opasuje prvi omotač (*e*).

4. Metak za razvijanje gasova, po zahtevu 1—3, naznačen jednim filtrom, koji je priključen uz izvodni kanal, i koji se sastoji iz jednog sloja rastresitih reagentnih hemikalija i iz tableta, korisno raspoređenih između filtra od gaze, a koje se sastoje iz reagentnih hemikalija, i koje mogu biti snabdevene izrezima odnosno propustima tako, da pomenuti propust jedan prema drugom leže razmaknuto.

5. Metak za razvijanje gasova po zahtevu 1—4, naznačen upotrebom jednog lista od olova, koji se usled unutarnjeg pritiska kida i služi kao srestvo za zatvaranje.

6. Metak za razvijanje gasova po zahtevu 1—5, naznačen završnim telom (*d*) koje se bez kidanja menja po obliku, koje se usled udarnog klina deformiše i dejstvuje na naročiti razbivač (*c*) za sud sa kiselinom.

7. Metak za razvijanje gasa, po zahtevu 1—6, naznačen nožicom (*t*), pomoću koje se metak umetajući zaptivač (*v*) kroz zatvarač (*w*) sa vodom za udarni klin (*x*) utvrđuje u otvoru suda, koji se stavlja pod pritisak.

